

Dosarul nr. 2ra-1048/18

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud: C. Valah)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: Iu. Cimpoi, A. Danilov, I. Secrieru)

ÎNCHEIERE

04 iulie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de către Ministerul Justiției și Nelea Gontea, reprezentată de avocatul Maxim Chișca,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Nelea Gontea împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii,

împotriva deciziei din 19 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Ministerul Justiției, Procuratura Generală și Nelea Gontea și a fost menținută hotărârea din 27 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,

c o n s t a t ă :

La data de 28 octombrie 2016, Nelea Gontea a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

În motivarea acțiunii reclamanta a menționat că, la data de 21 noiembrie 2014 prin ordonanța Inspectoratului de Poliție Dondușeni a fost pornită urmărirea penală pe faptul comiterii infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (1) și 332 alin. (1) din Cod penal.

A menționat că, la data de 11 iunie 2015, prin ordonanța Procuraturii Dondușeni i-a fost înaintată învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzută de art. 361 alin. (2) lit. b) din Codul penal - confecționarea, deținerea, folosirea documentelor oficiale false, care acordă anumite drepturi, săvârșite de două persoane.

A invocat că prin sentința din 10 septembrie 2015 a Judecătoriei Dondușeni, menținută prin decizia din 23 decembrie 2015 a Curții de Apel Bălți, a fost recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b)

din Codul penal și i-a fost aplicată o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 600 u.c., echivalentul a 12 000 de lei, iar prin decizia din 31 mai 2016 a Curții Supreme de Justiție au fost casate hotărârile judecătorești și a fost pronunțată o nouă hotărâre prin care a fost achitată de sub învinuirea înaintată în baza art. 361 alin. (2) lit. b) din Codul penal, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

A relevat că înaintarea învinuirii și condamnarea ulterioară, reprezintă rezultatul acțiunilor ilicite ale organului de urmărire penală, în persoana procurorului, care nu și-a exercitat împuternicirile în mod obiectiv și imparțial, viciind scopul și obiectul urmăririi penale.

Astfel, a considerat că, în speță sunt relevante prevederile art. 3 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată, iar conform prevederilor art. 6 al Legii enunțate, dreptul persoanei la repararea prejudiciului material și moral cauzat apare inclusiv și în cazul devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare.

A notat că prin emiterea sentinței de achitare în privința sa, din motiv că fapta încriminată nu întrunește elementele infracțiunii, se constată încălcarea drepturilor sale constituționale, precum și prevederile art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

A indicat că prejudiciul moral constituie o formă distinctă a prejudiciului civil care declanșează răspunderea delictuală, iar temeinicia solicitării privind repararea prejudiciului moral în cuantumul enunțat este una echitabilă și suficientă pentru repararea prejudiciului suferit.

A solicitat încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul său a sumei de 500 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 27 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani acțiunea depusă de Nelea Gontea a fost admisă parțial și au fost încasate de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Nelei Gontea prejudiciul moral în sumă de 10 000 de lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 7 000 de lei. În rest acțiunea a fost respinsă.

Prima instanță și-a argumentat concluzia prin faptul că, reclamanta a fost condamnată ilegal, ceea ce rezultă din decizia din 31 mai 2016 a Curții Supreme de Justiție, prin care a fost casată decizia din 23 decembrie 2015 a Curții de Apel Bălți și sentința din 10 septembrie 2015 a Judecătoriei Dondușeni și a fost emisă o nouă hotărâre de achitare a reclamantei pe motivul că fapta acesteia nu întrunește elementele infracțiunii.

Prin urmare, reclamanta are dreptul de a pretinde la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, iar suma de 10000 de lei constituie o satisfacție echitabilă a prejudiciului cauzat, făcând trimitere la prevederile art. 3 alin. (3), 6 lit. a) și 11 ale Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile

ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată.

Prin decizia din 19 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău au fost respinse apelurile declarate de către Ministerul Justiției, Procuratura Generală și Nelea Gontea și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

La data de 04 aprilie 2018 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, deoarece au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material, și anume, a fost interpretată în mod eronat legea și au fost apreciate arbitrar probele.

A menționat că prevederile art. 6 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată, reglementează expres cazurile în care survine dreptul persoanei fizice/juridice la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată.

A invocat că, deși, în speță sunt întrunite prevederile art. 6 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 – devenirea definitivă și irevocabilă a sentinței de achitare, nu sunt întrunite condițiile stabilite în art. 3 alin. (1) al acestei Legi, deoarece pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală, sunt necesare unele condiții speciale, și anume, existența faptei ilicite, or, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului. În situația în care se demonstrează că fapta este ilegală, dreptul la despăgubire apare indiferent de faptul dacă este vinovată sau nu persoana.

În acest context, a notat că prevederile art. 3 și 6 ale Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 sunt indisolubile și nu pot fi aplicate separat, iar prezenta acțiune nu întrunește toate condițiile de aplicabilitate a Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată. Or, în astfel de circumstanțe, nu există nici temei legal de a solicita încasarea prejudiciului moral.

De asemenea, a indicat că suma acordată ca despăgubire morală este destul de exagerată, neechitabilă suferințelor invocate că ar fi fost suportate și nerezonabilă cuantumului sumelor acordate în cauze similare de către Curtea Europeană și instanța judecătorească națională. Mai mult ca atât, emiterea sentinței de achitare a intimatului în comiterea infracțiunii reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral pretins suportat.

Prin referința depusă la data de 18 mai 2018 Procuratura Generală a solicitat admiterea recursului declarat de către Ministerul Justiției, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Prin referința depusă la data de 07 iunie 2018 Nelea Gontea, reprezentată de avocatul Maxim Chișca, a solicitat respingerea recursului Ministerului Justiției ca neîntemeiat.

La data de 02 mai 2018, Nelea Gontea, reprezentată de avocatul Maxim Chișca, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea încasării prejudiciului moral și emiterea în această parte a unei noi hotărâri de admitere integrală a acestei pretenții.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea încasării prejudiciului moral, deoarece au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material, și anume, a fost interpretată în mod eronat legea.

A menționat că, instanțele de judecată stabilind cuantumul prejudiciului moral în sumă de 10 000 de lei nu au luat în considerare că recurenta a trecut prin numeroase chinuri procesuale, fiind condamnată ilegal de către două instanțe judecătorești, suportând umilință, depresie totală, lipsa dorinței de viață. Mai mult ca atât, în urma acțiunilor defectuoase și ilegale întreprinse de organele de urmărire penală, procuratură și în urma condamnării ilegale i-a fost perealitată onoarea, demnitatea și reputația profesională.

Astfel, a invocat că suma de 10 000 de lei este excesiv de mică și nu compensează suferințele pe care le-a suportat.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 19 decembrie 2017.

Recurentul Ministerul Justiției a recepționat copia deciziei instanței de apel la data de 08 februarie 2018 (f.d. 160), iar date care ar confirma recepționarea deciziei de către recurenta Nelea Gontea, reprezentată de avocatul Maxim Chișca, la dosar lipsesc.

Astfel, recursurile, declarate la data de 04 aprilie 2018 și 02 mai 2018 sunt în termen.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile sunt inadmisibile din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;

- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4);

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile declarate de către Ministerul Justiției și Nelea Gontea, reprezentată de avocatul Maxim Chișca, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recursuri nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta

în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursurile declarate de către Ministerul Justiției și Nelea Gontea, reprezentată de avocatul Maxim Chișca, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de către Ministerul Justiției și Nelea Gontea, reprezentată de avocatul Maxim Chișca, ca inadmisibile.

În conformitate cu art. 269-270, 431 alin. (2), 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursurile declarate de către Ministerul Justiției și Nelea Gontea, reprezentată de avocatul Maxim Chișca, se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic